

УДК 739.2

С.Т. Триколенко, кандидат мистецтвознавства, старший викладач
E-mail: baronessainred@gothic.com.ua

Національний авіаційний університет
пр. Космонавта Комарова, 1, м. Київ, 03680, Україна

АНДРІЙ КОМАРОВ: МИСТЕЦТВО НЕПРИБОРКАНОЇ СТИХІЇ

(Рекомендовано членом редакційної колегії доктором геологічних наук, професором Нестеровським В.А.)

В статті розглядається використання природних форм мінералів у ювелірному мистецтві, наведені приклади виробів українського майстра-ювеліра Андрія Комарова. Майстер використовує необроблені, частково оброблені мінерали, створюючи унікальні за своїм художнім задумом вироби.

Ключові слова: ювелірне мистецтво, камені, мінерали, Андрій Комаров.

Розглядаючи провідні концепції сучасних ювелірних виробів, неможливо оминати використання природних форм каменів у прикрасах. Краса природної, необробленої форми мінералу нівелювалася протягом багатьох століть – ціна виробу залежала від майстерності обробки каменю, проте його природна унікальність повністю втрачалася. Еволюція ювелірного мистецтва стимулювала художні пошуки, результатом яких, нарешті, стала увага до необроблених мінералів. Прийоми роботи над прикрасами розділилися на дві основні категорії: створення ескізу й подальший підбір підходящих матеріалів і, навпаки – розробка ескізу до вже наявного мінералу, форма та структура якого диктує майстру концепцію твору. Одним із видатних українських ювелірів сучасності, які залучають до своїх мистецьких творів природні форми каменів і мінералів, є Андрій Комаров – художник по металу з Одеси. Його творчість вже неодноразово висвітлювалася в наукових дослідженнях, проте він продовжує створювати цікаві, неповторні прикраси, які являють собою справжню скарбницю мистецьких здобутків.

Андрій Комаров – майстер-універсал, він працює в різній стилістиці, залучаючи до своїх робіт матеріали природної форми й оброблені; розробляючи складні, рівнозначні за змістовним навантаженням до вставок оправу і максимально спрощені, призначені лише для утримання каменю. У своїх

Рисунок 1. Комплект з молдавітом

творчих пошуках він відштовхується від наявного мінералу – його форми, структури, забарвлення. І вже до нього розробляє ескіз та підбирає супровідні матеріали. У доробку Комарова чимало кулонів, перснів, браслетів, брошок та сережок; він не обмежує себе за типами прикрас.

Огляд виробів Комарова з мінералами природних форм варто розпочати з молдавітового комплекту, що складається з сережок та персня (рис. 1). Унікальний, зеленуватий, частково прозорий камінь має фактуру, подібну до морських хвиль у вітряну погоду. Про походження мінералу і досі ведуться жваві суперечки в науковому середовищі: одні дослідники приписують йому космічне походження – він є залишками комети, яка плавилася в атмосфері приблизно 15 млн. років тому; інші стверджують, що він утворився внаслідок бомбардування поверхні Землі метеоритами [1]. Розповсюджена назва

молдавіту – «пляшковий камінь», оскільки він дійсно нагадує зелене пляшкове скло. У комплекті Андрія Комарова вигідно обіграно прозорість мінералу – і в персні, і в сережках він максимально відкритий, срібна оправа оточує його лише для кріплення. Форма елементів оправу асиметрична, стилізована під стебла водоростей, які охоплюють вставки невеликими заокругленими бутонами лілей. Загальний образ виробів викликає асоціацію з лісовим озером: зеленувата гладь води де-не-де пронизана водяною рослинністю, легкий вітерець збурює блискучу поверхню.

Азурикові сережки «Глибини космосу» демонструють красу природного відтворення космічних пейзажів у внутрішніх частинах мінералу (рис. 2). Унікальна будова каменю утворює фантастичну палітру синіх відтінків, а їхня

Рисунок 2. Сережки «Глибини космосу»

форма не потребує подальшого втручання обробників. Природні шедеври, які в умілих руках майстра набули свого ювелірного завершення, вдало доповнені срібними оправками, які де-не-де вкриті позолотою. Лінії оправки нагадують завихрення космічних туманностей, або ж застигли в безмежних глибинах Всесвіту сліди вибухів наднових зірок. Структуру космічного вибуху нагадують і самі вставки – глибини друзи мають насичені темно-сині кольори, натомість довколишня оболонка світло-блакитна, немов огорнута хмарою зоряного пилу.

Дві наступні пари сережок досить схожі з азуриновими за своїм композиційним рішенням та принципом виконання: срібні сережки із насичено-зеленим хромдіопсидом (рис. 3) виконані в авторській техніці «renewal», що в перекладі означає «оновлення», та срібні сережки з малахітом (рис. 4) мають по-

Рисунок 3. Сережки з хромдіопсидом

Рисунок 4. Сережки з малахітом

дібну композиційну будову і кольорову гамму. Напівпрозорі кристали хромдіопсиду частково просвічують, відкидаючи відблиски срібних дужок, що знаходяться за ними. Натомість малахітові встав-

ки непрозорі, вони мають численні кольорові вкраплення та мініатюрний рельєф. В обох виробках оправа мінімізована, створена лише для утримання вставок. Кріплення дещо відрізняються: для малахітових сережок Андрій Комаров використав більш деталізовані елементи, натомість для хромдіопсидових – максимально лаконічні й узагальнені.

Окремої уваги заслуговують турмалинові кулони, в яких митець максимально розкрив красу напівпрозорих кристалів. Абсолютно різні за формою, розміром і кольоровим забарвленням, вони демонструють його вміння підбра-

Рисунок 5. Кулон з рубелітом

ти найкраще рішення для принципово відмінних природних форм. Кулон з рубелітом (рис. 5) має призматичну форму, кріплення утримує вставку лише у верхній частині. Це надало виробу можливість просвічувати з усіх боків, перетворюючи таким чином гру освітлення на ще одну складову художнього задуму. Унікальний темно-рожевий колір рубеліту проходить певну градацію через весь кристал – від насичено-малинового до рудуватого; де-не-де його структуру пронизують волокнисті прожилки. Сам по собі камінь є досконалим природним витвором, тому майстер постарався мінімізувати оправу та кріплення. Проте навіть на мініатюрній дужці він розмістив декоративні елементи: на срібному тлі закріплені золоті трикутники, які за своїми формами нагадують кристалічні.

Кулон «Едем» (рис. 6) має зовсім інакшу архітектуру: тонка шліфувана пластина турмаліну з необробленими краями закріплена на срібній пластині, а ззовні по всьому периметру утримується декоративно-функціональними срібними гілками. У цьому виробі досконало обіграно прозорість мінералу та зеленуваті вкраплення – на срібному фоні вигравірувані малюнки дерев, які,

Рисунок 6. Кулон «Едем»

просвічуючи крізь товщу каменю, надають зображенню глибини. Зеленуваті прожилки нагадують гілки й ліани, ця ж ідея підтримується елементами оправки – срібне гілля оточує центральний «пейзаж», натомість унизу сплетене коріння. Дужка кріплення також оформлена сплетеними гілками. Автор подає образ едемського саду як густих джунглів, де буяє соковита рослинність. Для доповнення образу він розмістив крихітний червоний гранат на одній з гілок – ось воно, легендарне яблуко пізнання. Ці два кулони демонструють принципи абсолютно різного художнього трактування мінералу, який стає основою для майбутніх авторських розробок.

Розглядаючи персні Андрія Комарова, можна помітити тенденцію до монументальності – використання масштабних вставок, великих, композиційно насичених оправ. Він чудово подає природні форми мінералів, підбираючи для них відповідні структури оправ й розробляючи філософсько-художні концепції.

Варто зазначити, що майстер не часто використовує перлини, проте у своїй творчості не міг оминати увагою химерні форми барочних перлин. Перстень «Нічна прогулянка» (рис. 7) виготовлений із срібного дроту, для вставки використано велику чорну барочну перлину. Її насичений темно-сірий колір відливає всіма відтінками веселки, а блискуча срібна оправа на її фоні здається особливо яскравою. Художнє поєднання перлини неправильної форми із срібними переплетіннями оправки викликає чимало асоціацій. Якщо пофантазувати, можна віднайти освітлене місяцем гілля сріблястої тополі на тлі темної крони, або ж освітлене гілля на фоні нічного неба.

Рисунок 7. Перстень «Нічна прогулянка»

Рисунок 8. Перстень «Любов хамелеона»

Рисунок 10. Перстень «Лісове дерево»

Рисунок 9. Перстень з аквамарином

Рисунок 11. Перстень з вогняним опалом

Перстень зі штучного вісмуту «Любов хамелеона» (рис. 8) демонструє поєднання складних геометричних форм кристала з витонченими ниткоподібними срібними дротами. Лінії кристала зберігають свою унікальну природну форму, під яку адаптовані лінії оправы. Цей виріб нагадує синтез архітектурних конструкцій – срібні лінії, немов паростки плюща, обвивають кристал, який, у свою чергу, нагадує архітектурні конструкції. Автор використав техніку філіграні, зачорнив й частково відполірував оправу. Таким чином і срібний дріт, і кристал фактично зведені до єдиної колористичної гами. У цьому випадку оправу виступає повноцінним елементом декору, не поступаючись центральним вставкам. Специфічне забарвлення вісмуту і обробка оправы формує цілісну художню композицію, яка, переливаючись в променях світла, повністю виправдовує свою назву. На прикладі цього виробу ми можемо простежити взаємопроникнення мистецтва та інженерії: бачиться елемент архітектури, навіть своєрідна ілюстрація розвитку архітектурних прийомів [2].

Перстень з аквамарином може продемонструвати цілий пейзаж: його призматична видовжена форма і ніжно-

блакитне забарвлення нагадують чисту воду стрімкої гірської річки (рис. 9). Цю концепцію підтримує оправу: з двох боків камінь утримують срібні хвилі, довкола лінії оправы нагадують стрімкі скелі та гірську рослинність. Для посилення контрастності використано позолоту – окремі елементи оправы сяють золотом, а заглиблення здаються особливо темними, як глибокі урвища. Поєднання плоских деталей з об'ємними підкреслює розмаїття дикої природи – гладка поверхня скель межує з високою рослинністю, дрібні квіти пробивають собі дорогу крізь камінь... Як і в кулоні з рубелітом, у цьому персні велике значення має освітлення: хоч камінь не просвічує з усіх боків, його верхня і частково бокові поверхні відкриті, таким чином світло підсвічує внутрішню структуру кристала.

Два наступні персні мають такі самі форми, проте кольорове забарвлення обраних каменів й різні за рисунком деталей оправы роблять їх принципово відмінними. Срібна оправу персня з кристалом хризоліту «Лісове дерево» (рис. 10) підкреслює розмаїття ліній дикої природи: хаотичність малюнку гілок, які утримують трав'янисто-зелену вставку, максимально наближена до природ-

ної, позбавленої людського втручання. Натомість перстень з вогняним опалом (рис. 11) нагадує доглянуту садову квітку: певна симетричність, порядок розміщення листків викликають асоціацію з виведеною селекцією рослин.

Оглянувши останні роботи майстра із застосування необроблених або частково оброблених мінералів, ми назвали найчастіше застосовувані ним прийоми художніх концепцій, що ґрунтуються саме на формі, структурі й колористичному забарвленні обраних вставок. Гармонічність цих виробів підкреслює майстерність Андрія Комарова, який часто обирає для створення ювелірних прикрас саме природні форми мінералів. Не обмежуючи себе видами та формами прикрас, митець створює індивідуальні, одиничні вироби, які не підлягають повторенню так само, як у природі не буває двох абсолютно однакових мінералів. Він розробляє авторські техніки для втілення своїх задумів. Саме неповторність прикрас та їхній високий художній і технічний рівень виділяють творчість Андрія Комарова з-поміж інших українських митців-ювелірів, ставлячи його на один рівень з провідними майстрами Європи.

Використана література

1. Джаспер Стоун. Всё о лечебных и магических минералах. – Санкт-Петербург: Кристалл, 2015. – 176 с.
2. Триколенко О.В., Триколенко С.Т. Ювелірні вироби О.А. Михальянца з форелевим каменем, що експонувалися на виставці «Сучасне ювелірне мистецтво України» / О.В. Триколенко, С.Т. Триколенко // Музейні читання. Матеріали наукової конференції «Ювелірне мистецтво – погляд крізь віки». 12 – 14 листопада 2007 р. – Київ, 2008. – 260 с.
3. Триколенко С. Використання мінералів природних форм в ювелірних виробках Андрія Комарова / С. Триколенко // Коштовне та декоративне каміння – 2016 – № 1. – С. 24–27.

УДК 739.2

Триколенко С.Т., кандидат искусствоведения, старший преподаватель
E-mail: baronessainred@gothic.com.ua
Национальный авиационный университет,
пр. Космонавта Комарова, 1, Киев, 03058, Украина

Андрей Комаров: искусство неукротимой стихии

В статье рассматривается использование природных форм минералов в ювелирном искусстве, приведены примеры изделий украинского мастера-ювелира Андрея Комарова. Мастер использует необработанные, частично обработанные минералы, создавая уникальные по своему художественному замыслу изделия.

Ключевые слова: ювелирное искусство, камни, минералы, Андрей Комаров.

References

1. Jasper Stone. All about healing and magical minerals. - St. Petersburg: Crystal, 2015. - 176 p.
2. Trikolenko O.V., Trikolenko S.T. Mikhalyants O.A. Jewelry with "trout stone", exposed at the exhibition "Contemporary Jewelry of Ukraine" / O.V. Trikolenko, S.T. Trikolenko // Museum Readings. Materials of the scientific conference "Jewelry art - a look through the ages". November 12 - 14, 2007 - Kyiv, 2008. - 260 p.
3. Trikolenko S. Use of minerals of natural forms in Andriy Komarov jewelry / S. Trikolenko // Precious and decorative stones - 2016 - No. 1. - P. 24-27.

УДК 739.2

Trykolenko S., PhD, Senior Lecturer
E-mail: baronessainred@gothic.com.ua
National Aviation University,
1 Kosmonavtat Komarov Ave., Kyiv, 03058, Ukraine

Andriy Komarov: art of unbridled elements

The article deals with the use of natural forms of minerals in jewelry, examples of products of the Ukrainian master-jeweler Andriy Komarov are given. The master uses untreated, partially processed minerals, creating unique pieces of artistic design.

Key words: jewelry, stones, minerals, Andriy Komarov.